

รายงานผลงานเรื่องเติมการทดลองที่สิ้นสุด

1. ชุดโครงการวิจัย : วิจัยและพัฒนาพืชเศรษฐกิจเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง
2. โครงการวิจัย : วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเยदनามและพืชสกุลเตย
ในภาคใต้ตอนล่าง
- กิจกรรม : วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวเส้นใยเตदनาม
ให้มีคุณภาพ
- กิจกรรมย่อย : วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวเส้นใยเตदनาม
ให้มีคุณภาพ

ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย) : ศึกษาแมลงศัตรูในโรงเก็บเส้นใยเตदनาม

ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ): Study on Stored Insect Pests in Screw Pine
(*Pandanus tectorius*) Fibers

3. คณะผู้ดำเนินงาน

หัวหน้าการทดลอง : นางบุญพา ชูพอม สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8

ผู้ร่วมงาน : นางสาวฉันทนา คงนคร ศูนย์วิจัยพืชไร่สงขลา

4. บทคัดย่อ

ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยใบเตदनาม เป็นสินค้าที่สามารถส่งขายยังต่างประเทศได้ โดยส่งขายประเทศกลุ่มยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่นและสิงคโปร์ เนื่องจากยังไม่ถูกขึ้นบัญชีเป็นพืชที่มีศัตรูต้องห้าม ดังนั้นจึงศึกษาแมลงศัตรูในโรงเก็บของเส้นใยเตदनาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นและเป็นข้อมูลประกอบในการส่งออกสินค้าเกษตร ได้ดำเนินการสำรวจและเก็บตัวอย่างเส้นใยเตदनามกับเกษตรกรที่ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 ถึงกันยายน พ.ศ.2555 เพื่อศึกษาถึงชนิดของแมลงศัตรูและความเสียหายจากการเข้าทำลายของแมลงศัตรูในโรงเก็บเส้นใยเตदनาม โดยสำรวจและสุ่มเก็บตัวอย่างทุกเดือน พบว่า จากการสำรวจและเก็บตัวอย่างเส้นใยเตदनาม ไม่พบแมลงศัตรูเส้นใยเตदनามเลย เนื่องจาก

อายุการเก็บรักษาสั้น ระยะเวลาการเก็บรักษาสั้นไม่เกิน 6 เดือน การเก็บเส้นใยของเกษตรกรจะเก็บไว้ในบ้านซึ่งมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เนื่องจากเกษตรกรไม่มีโรงสำหรับเก็บเส้นใยเตยหนาม รูปแบบการเก็บมีทั้งเก็บในกระสอบ แหวน และวางราบกับพื้น

Abstract

The products from screw pine leave (*Pandanus tectorius*) are goods can export to EU America Japan and Singapore. Because it is not pest list assessment. The objective of this study was to survey and record stored insect pest in screw pine to exportation. The study on stored insect pests of screw pine fiber was conducted at farmer's house in Tambol Khu Tao, Hat Yai district Songkhla province from October 2011 - September, 2012. The surveyed and collected farmer's fiber for identify and damage estimates resulting from infestation of stored insect pest in screw pine fiber. The fiber samples were collected every month. Result from surveyed that not found of stored insect pests in screw pine fibers. The farmer kept screw pine fiber is short ,less than 6 months and kept it in the farmer's house, which it is well-ventilated. Because farmers have not store for kept the screw pine fiber and kept it in the sack , hanging and lay flat.

5. คำนำ

เตยหนาม *Pandanus tectorius* Sol. ex Parkinson มีชื่อท้องถิ่นเรียกกันได้แก่ ปาหนัน ลำเจียก เตยทะเล การะเกด ลำเจียกหนู เตยต่าง เตย มีลักษณะต้นแตกเป็นกอใหญ่ สูง 4-5 เมตร ต้นอวบน้ำมีรากอากาศ บริเวณโคนต้นจำนวนมากเพื่อช่วยค้ำจุนต้น ใบมีลักษณะเป็นใบเดี่ยว เรียงสลับเวียนรอบกิ่งเป็นกระจุกที่ปลายยอด ใบใหญ่ หนา และยาว ขอบใบและใต้ท้องใบตรงแกนกลางมีหนามใบยาวประมาณ 2 เมตร ขอบหยัก มีหนามปลายหนามโค้งไปทางปลาย คล้ายใบสับประรดแต่ยาวกว่า ลักษณะช่อดอกออกตรงยอดกลางต้น ดอกสีขาว เริ่มบานตอนเย็น มีกลิ่นหอม นิยมขยายพันธุ์โดยวิธีแยกหน่อ มีหนามแหลมสั้นๆ กระจายทั่วไป ชอบขึ้นตามชายน้ำริมทะเล เป็นไม้ถิ่นเดิมของไทย ชอบขึ้นกระจายตามริมน้ำ ริมคลอง

การทอเสื่อใบเตยหนาม เป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ปัจจุบันได้มีการแปรรูปจากเสื่อใบเตยเป็นผลิตภัณฑ์ทำมาจากใบเตยหนาม มีความทนทาน สามารถทอเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและทันสมัย ได้แก่ กระเป๋าถือ กระเป๋าใส่เอกสาร กระเป๋าใส่ดินสอ กระเป๋าใส่ปากกา ที่รองจาน รองแก้ว รองเท้าลำลอง เป็นต้น (ยุภาวดี, 2555) การแปรรูปเส้นใยใบเตยหนามที่กลุ่มหัตถกรรมบ้านควนตั้งอยู่ที่บ้านควนหมู่ที่ 5 ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปเส้นใยใบเตยหนามเป็นอาชีพที่ส่งเสริมสืบทอดอยู่ในวิถีชีวิตของชุมชนชาวไทยมุสลิม ได้ดำเนินการแปรรูปเส้นใยจากเตยหนามเป็นครั้งแรกในยามว่างจากอาชีพประมงและปลูกอ้อย การนำเส้นใยมาแปรรูปเป็นเส้นใยที่ผ่านการผึ่งแดดแล้วประมาณ 1-2 วัน ซึ่งส่วนใหญ่จะทอสานเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทเสื่อ (สุรพล, 2551) สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (2546) ได้

ให้คำนิยามใบเตยหนาม และผลิตภัณฑ์จากใบเตยหนาม ดังนี้ ใบเตยหนาม หมายถึง พืชใบเลี้ยงเดี่ยว จัดเป็นเตยชนิดหนึ่ง ขึ้นตามพื้นที่ชื้นแฉะที่มีดินทรายปนอยู่ หรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่า มีลำธารเล็กๆ มีลักษณะของใบและแตกกอคล้ายกับต้นสับปะรด ใบใหญ่ หนา และยาวประมาณ ๑.๕ เมตร ถึง ๒ เมตร ริมใบมีหนามมาก เส้นใบมีคุณสมบัติเหมาะที่จะนำมาถักสานเป็นผลิตภัณฑ์ โดยนำใบเตยหนามมาลนไฟหรือต้ม กรีดกระดูกแกนกลางออก ใช้ไม้ไผ่ครูดหรือรีด กรีดหรือเลียดเป็นเส้นตามขนาดที่ต้องการ นำไปแช่น้ำ ตากให้แห้งสนิทโดยใช้ความร้อนจากแสงอาทิตย์ แล้วใช้ไม้ไผ่ครูดเส้นให้มีผิวมันและนุ่มและผลิตภัณฑ์จากใบเตยหนาม หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ถักสานหรือประดิษฐ์ขึ้นจากใบเตยหนามเป็นวัสดุหลักอาจมีการประกอบด้วยวัสดุอื่น เพื่อให้เกิดความแข็งแรง เรียบร้อยและสวยงาม เส้นใบเตยหนามต้องมีขนาดเส้นสม่ำเสมอ ไม่มีจุดต่าง รอยต่าง หรือกระ อย่างเด่นชัด ต้องเรียบ มันเงา นุ่ม เหนียว ไม่เป็นขุย ขาด หรือแตก

6. วิธีดำเนินการ :

- อุปกรณ์ -

วิธีการ

1. สุ่มเกษตรกรที่ผลิตเส้นใยเตยหนามในจังหวัดสงขลา
2. ทำการเก็บตัวอย่างทุก 1 เดือน
3. วิจัยชนิดชนิดของแมลง
4. ประเมินความเสียหายที่เกิดจากการเข้าทำลายของแมลง

- สถานที่ แปลงเกษตรกรที่ผลิตเส้นใยเตยหนาม

- ระยะเวลา ตุลาคม 2554- กันยายน 2555 ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

7. ผลการทดลองและวิจารณ์

จากการศึกษาแมลงศัตรูในโรงเก็บเตยหนามโดยทำการสุ่มเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ผลิตเส้นใยเตยหนามในจังหวัดสงขลา ทำการเก็บตัวอย่างทุกเดือน วิจัยชนิดชนิดของแมลงประเมินความเสียหายที่เกิดจากการเข้าทำลายของแมลง พบว่าการสุ่มเก็บข้อมูลแมลงศัตรูเตยหนามจากบ้านเกษตรกรที่ผลิตเส้นใยเตยหนาม ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รูปแบบการเก็บเส้นใยเตยหนาม ได้แก่ วางราบกับพื้น ใส่กระสอบ และแขวน ซึ่งจะเก็บไว้ในบ้านซึ่งมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เนื่องจากเกษตรกรไม่มีโรงสำหรับเก็บเส้นใยเตยหนาม กระบวนการเตรียมเส้นใยเตยหนามไว้สำหรับแปรรูป เป็นอุปสรรคสำหรับเกษตรกรในช่วงหน้าฝนแต่เป็นช่วงระยะเวลาอันสั้น ซึ่งเกษตรกรสามารถผลิตเส้นใยเตรียมไว้สำหรับผลิตหน้าฝนได้เพียงพอกับความต้องการ ระยะเวลาการเก็บรักษาเส้นใยเตยหนามประมาณ 6 เดือน จากการสำรวจไม่พบการเข้าทำลายของแมลงศัตรูของเตยหนาม ปัจจุบันความต้องการผลิตภัณฑ์จากเตยหนามลดลงทำให้เกษตรกรเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ดังนั้นควรมีการรณรงค์ให้มีการ

ใช้ผลิตภัณฑ์จากเตยหนามเพื่อส่งเสริมการขายทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และยังคงมีผลิตภัณฑ์จากเตยหนาม
อยู่ไม่สูญหายไป

ลักษณะของต้นเตยหนาม

รูปแบบของการเก็บเส้นใยเตยหนาม

วางรากับกับพื้น

รูปแบบของการเก็บเส้นใยเตยหนาม

ใส่กระสอบ

แขวน

8. สรุป

จากการศึกษาแมลงศัตรูในโรงเก็บเตยหนามโดยทำการสุ่มเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ผลิตเส้นใยเตยหนามในจังหวัดสงขลา ทำการเก็บตัวอย่างทุกเดือน วิจัยชนิดของแมลงประเมินความเสียหายที่เกิดจากการเข้าทำลายของแมลง พบว่าการสุ่มเก็บข้อมูลแมลงศัตรูเตยหนามจากบ้านเกษตรกรที่ผลิตเส้นใยเตยหนาม ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รูปแบบการเก็บเส้นใยเตยหนาม ได้แก่ วางราบกับพื้น ใส่กระสอบ และ แขนว ซึ่งจะเก็บไว้ในบ้านอุณหภูมิต่ำ ซึ่งมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เนื่องจากเกษตรกรไม่มีโรงสำหรับเก็บเส้นใยเตยหนาม ระยะเวลาการเก็บรักษาเส้นใยเตยหนามประมาณ 6 เดือน จากการสำรวจไม่พบการเข้าทำลายของแมลงศัตรูของเตยหนาม

9. ข้อเสนอแนะ

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ : สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยเส้นใยเตยหนามได้

11. เอกสารอ้างอิง

ยุภาวดี เนื่อทอง. 2555. การทอเสื่อบ้านโคกระเวียง. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ.

http://srisaket.nfe.go.th/KhunHan_lib/ เข้าถึงเมื่อ 22 ตุลาคม 2555.

สุรพล จันทรเรือง. 2551. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องการผลิตและแปรรูปเส้นใยธรรมชาติใบเตยหนาม.

โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. 2546. รายชื่อมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ประกาศใช้แล้ว. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. <http://app.tisi.go.th/otop/standard/standards.html> เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2555.